

מנהגות מב-מח

שינוי הדף היומי בדרך קצרה

לע"נ הגה"צ רבי שכנא בן רבי
חיים קולדצקי זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 322 פרשת תרומה תשפ"ו

מנהגות מב-מח

בעכו"ם מברך עליה, אך דבר שבעשייתה אין גמר מצוה כגון תפילין אפילו כשפסול בעכו"ם אינו מברך, ובציצית נחלקו האם זה חובת הטלית או חובת גברא, ורב מרדכי אמר לרב אשי אתם שניתם את המחלוקת כנ"ל ואילו אנו שנינו שרב יהודה אמר בשם רב שעשיית ציצית בעכו"ם כשרה שכתוב דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית היינו שאחרים יעשו להם.

רב יהודה אומר בשם רב שאם עשה את חוטי הציצית מקוצים נימין וגרדיים פסולה ואם עשאה מהסיסים כשרה וכשאמר את זה לפני שמואל הוא אמר שגם מהסיסים פסולה שצריך טויה לשמה, ונחלקו בזה תנאים ששנינו שאם ציפה את התפילין זהב או שטלה עליהם עור של בהמה טמאה פסולות, ואם טלה עור בהמה טהורה כשרות אפילו אם לא עבדם לשמן ורשב"ג סובר שגם מבהמה טהורה פסולות עד שיעבדם לשמן.

אביי אמר לרב שמואל בר רב יהודה איך אתם צובעים את התכלת, אמר לו מביאים אנו דם חלזון וסממנים ונותנים אותם ביורה ומרתיחים אותה ולוקחים מעט בביצה ומנסים בה במעט צמר ושורפים אותה, ולמדנו ג' דברים א. שדוגמא פסולה לציצית. ב. שצריך צביעה לשמה ג. שטעימה לדוגמא פוסלת, ולכאורה דוגמא פסולה כי צריך צביעה לשמה, ומבאר רב אשי שאביי ביאר את הטעם מדוע טעימה פסולה כי צריך צביעה לשמה, ונחלקו בזה תנאים ששנינו שר' חנינא בן גמליאל אמר שטעימה פסולה כי כתוב הכנף פתיל תכלת ור' יוחנן בן דהבאי אומר שגם מראה שני שבה כשר שכתוב ושני תולעת.

שנו בברייתא שאין בדיקה לתכלת והיא נקחת רק ממומחה ולתפילין ומזוזות יש בדיקה והם נקנים מכל אדם, ויש להקשות על תכלת שרב יצחק בר רב יהודה בדק את התכלת שהוא הביא כלי עם מי תלתן ואדמה של צריך ומי רגלים בן מ' יום, דף מג ושרה בהם מהלילה עד הבוקר ואם התקלקל מראהו פסול ואם לא כשר, ורב אדא אמר לפני רבא בשם רב עזירא שמביא שאור קשה של שעורים ואופה בתוכו אם השתנה מראהו לטובה כשר ואם נגרע ממראהו פסול והסימן לכך הוא שינוי שקר שינוי אמת, ויש לומר שמה שכתוב אין לה בדיקה הכוונה למה שצבוע בטעימה כי לא ניתן לבדוק אם נצבע לשמה.

מר ממקום ששמו משכי הביא תכלת בימי רב אחאי ובדק אותו בבדיקה של רב יצחק בר רב יהודה ונפרד ממראהו ובדק גם בבדיקה של רב אדא והשתנה לטובה והוא רצה לפסול, אמר רב אחאי שזה לא תכלת ולא קלא אילן אלא משמע ששתי השמועות של הבדיקות נאמרו יחד ואם בדקו בבדיקה של רב יצחק והתקלקל המראה ניתן לבדוק בבדיקה של רב אדא ואם השתנה לטובה כשר ואם לא פסול, וכן שלחו מא"י שהשמועות נאמרו יחד.

רב מני היה מדייק לקנות מהמומחה כמו הברייתות לעיל ואמר לו זקן אחד שכך עשו הראשונים שקדמוך ועסקיהם הצליחו.

שנו בברייתא שהלוקח טלית מצוייצת מהשוק מישראל היא בחזקתה ואם קנאה מעכו"ם תגר היא בחזקתה, אך אם קנאה מעכו"ם הדיוט היא פסולה ואפילו שאמרו שאסור למכור טלית מצוייצת לעכו"ם עד שיתיר את ציצייתה, ובבבל ביארו שזה משום זונה ורב יהודה ביאר שמא יתלוה אותו עכו"ם לישראל בדרך ויהרגנו.

רב יהודה הטיל תכלת לבגד אשתו וכן הוא היה מברך כל בוקר להתעטף בציצית, אך קשה שאם הוא הטיל לבגד אשתו א"כ הוא סובר שציצית היא מצות עשה שלא הזמן גרמא וא"כ מדוע הוא בירך כל יום, ויש לומר שהוא סבר כרבי שאמר שמברכים על תפילין כל פעם שמניחם ומה שהוא לא בירך בכל שעה כי הוא היה צנוע ולא היה מסיר את גלימתו והוא בירך רק כשהחליף מכסות לילה לכסות יום.

שנו בברייתא הכל חייבים בציצית כהנים לויים ישראלים גרים נשים ועבדים ור"ש פוטר בנשים כי זה מצות עשה שהזמן גרמא שנשים פטורות בהם, יש להקשות מה החידוש בכהנים לויים

דף מב יש לפרש בדברי ר' יוחנן בן בתירא שלציצית אין שיעור למעלה אך למטה ודאי שיעור שאם לא כן כשאמרו שזה כלולב וכי אין ללולב שיעור הרי שנינו שלולב שיש בו ג' טפחים כדי לזענע בו כשר אלא ודאי הכוונה שלמעלה אין לו שיעור אך למטה יש לו שיעור.

שנו בברייתא שציצית הכוונה ענף וכמו שכתוב ויקחני בציצית ראשי, ואמר אביי שיש להפרידם כבלורית של נכרי שפרודה למעלה.

שנו בברייתא שאם הטיל על הקרן או על הגדיל היא כשרה, ור"א בן יעקב פוסל בשניהם ומה שאמר רב גידל בשם רב שהציצית צריכה להיות נוטפת על הקרן כמו שכתוב על כנפי בגדיהם זה כדעת ר"א בן יעקב.

ר' יעקב אמר בשם ר' יוחנן שצריך להרחיק את החוטים משפת הבגד כמלא קשר גודל וצריך גם את דברי רב פפא לעיל שד' החוטים הם בתוך ג' שאמנם הוא אמר תוך ג' הכוונה שלא ירחיק יותר והיינו אומרים שיכול לקרב כרצונו לכן צריך את דברי ר' יעקב שלא יקרב יותר ממלא קשר גודל, ואם היה כתוב רק את דברי ר' יעקב היינו אומרים שאמנם לא יקרב וא"כ כמה שירחיק זה יותר טוב, קמ"ל שירחיק רק עד ג' אצבעות.

רבינא ורב סמא ישבו לפני רב אשי ורב סמא ראה שקרן גלימתו של רבינא סתור והנקב נתון פחות ממלא קשר גודל אמר לו רב סמא אינך סובר כר' יעקב אמר לו שהוא דיבר על שעת עשייה ורב סמא התבייש, אמר לו רב אשי שלא תחלש דעתך כי רבינא הוא מבני א"י שאחד מהם הוא כשנים משלנו.

רב אחא בר יעקב הטיל ד' חוטים והוא ענב אותם ואח"כ כפלים לשמונה שהוא סבר שהם צריכים להיות שמונה בבגד כדי שיתקיים גדיל גדילים במקום הפתילים, ור' ירמיה מדפתי הטיל ח' חוטים וכשכפלים הם היו ט"ז ולא ענב אותם, ומר בר רבינא עשה כשלנו.

ר"ז ראה שרב אדא בר אהבה מטיל ציצית ומברך על כך לעשות ציצית אמר לו מה הקולות ציצי שאני שומע הרי רב אמר שציצית אינה צריכה ברכה בעשייתה, וכשנפטר רב הונא נכנס רב חסדא להקשות מדברי רב במקום אחר, שרב יהודה אמר בשם רב שציצית שעשאה עכו"ם פסולה שכתוב דבר אל בני ישראל ועשו להם ציצית שרק בני ישראל יעשו ולא עכו"ם, ולכאורה מה הקושיא וביאר רב יוסף שרב חסדא סבר שמצוה שכשרה בעכו"ם ישראל לא מברך עליה ומצוה שפסולה בעכו"ם ישראל מברך עליה, ולכאורה הכלל אינו נכון שהרי מילה כשרה בעכו"ם כמו ששנינו שער שאין בה רופא ישראל ויש שם רופא עכו"ם ורופא כותי לר"מ ימול העכו"ם ולא הכותי, ולר' יהודה ימול הכותי ולא העכו"ם וא"כ מילה זה דבר שכשר בעכו"ם וישראל מברך עליו כמו ששנינו שהמל מברך אקב"ו על המילה, ויש לומר שרב חסדא אמר לדעת רב ואכן רב פוסל מילה ע"י עכו"ם, ששנינו שדרו בר פפא אמר בשם רב שלומדים מהפסוק ואתה את בריתי תשמור שמילה פסולה בעכו"ם, ור' יוחנן למד מהפסוק המול ימול מי שמהול ימול, ויש ראייה לרב חסדא ממה ששנינו שסוכת עכו"ם ונשים ובהמה וכותים וסוכה מכל מקום כשרה ובלבד שתהיה מסוככת כהלכתה ובכ"ז ישראל לא מברך על עשייתה ששנינו שהעושה סוכה לעצמו מברך שהחיינו וכשנכנס לשבת בה מברך אקב"ו לישיב בסוכה ולא מברכים על עשיית סוכה, ומתפילין קשה על דברי רב חסדא שתפילין פסולות בעכו"ם כמו ששנה רב חנינא בר רבא מפשרנייא עמוד ב שס"ת תפילין ומזוזות שכתבם צדוקי כותי או עכו"ם עבד אשה וקטן פסולות שכתוב וקשרתם וכתבתם שמי שישנו בקשירה ישנו בכתיבה ומי שאינו בקשירה אינו בכתיבה ובכ"ז ישראל לא מברך בעשייתה, ששנינו שרב חייא בר רב הונא שלח בשם ר' יוחנן שעל תפילין של יד מברך להניח תפילין ועל של ראש מברך על מצות תפילין, ואילו בעשייתם לא מברך לעשות תפילין, אלא הכלל הוא שדבר שעשייתו היא גמר המצוה כגון מילה אפילו שהיא כשרה

וישראלים שאם הם פטורים מי חייב, ויש לומר שהחידוש הוא ככהנים שכיון שכתוב איסור שעטנז בסמיכות למצות ציצית היינו אומרים שרק מי שלא הותר לו כלאיים בלבישה חייב בציצית וכהנים שהותר להם כלאיים לא יהיו חייבים בציצית, קמ"ל שהם חייבים בציצית שאמנם הותר להם בזמן עבודה אך שלא בשעת עבודה נאסר להם כישראל.

ר"ש פטר בנשים שהוא למד את הפסוק **וראיתם אותו** למעט כסות לילה ואין לומר שזה ממעט כסות סומא שהרי למדו **אשר תכסה בה** לרבות כסות סומא א"כ **וראיתם** ממעט כסות לילה ועדיף לרבות של סומא ולמעט כסות לילה שכסות סומא ישנה בראיה אצל אחרים ואילו כסות לילה אינה בראיה אצל אחרים, **עמוד ב** ורבנן למדו **מאשר תכסה בה** כמו ששינונו **שעל ארבע כנפות כסותך** ממעט של שלש, ואין לומר שממעטים של חמש **שמאשר תכסה בה** מרבים חמש **ומעל ארבע** ממעטים שלש ועדיף למעט שלש ולא חמש כיון שבחמש יש ארבע ואילו בשלש אין ארבע ור"ש מרבה חמש **מאשר** ורבנן לא דרשו **מאשר**, ו**מוראיתם אותו** למדו רבנן שזה סמוך ל**וזכרתם** שע"י ראיית מצוה זו יזכור מצוה אחרת שסמוכה לה והיינו מצות כלאים שכתוב **לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו, גדילים תעשה לך**, עוד שינונו שמסמיכות **וראיתם אותו** ו**זכרתם** לומדים שכשאדם התחייב במצוה זו הוא מתחייב בכל המצות וזה כר"ש שציצית היא מצות עשה שהזמן גרמא, עוד לומדים מסמיכות ראייה לזכירה שהראיה מביא לזכירה וזכירה מביאה לידי עשייה ורשב"י אמר שהזריז במצוה זו וזכה לקבל פני שכינה שכתוב **וראיתם** וכתוב את ה' **אלוקיך תירא ואותו תעבוד**.

שנו בברייתא שישראל חביבים שהקב"ה סיבבם במצוות תפילין וראשיהם וזרועותיהם וציצית בבגדיהם ומזוזות בפתחיהם, ועליהם אמר דוד **שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך** וכשודד נכנס לבית המרחץ וראה עצמו ערום אמר אוי לי שאעמוד ערום בלי מצוה אך כשנזכר במילה שבבשרו התישבה דעתו וכשיצא אמר עליה שירה כמו שנאמר **למנצח על השמינית מזמור לדוד** והיינו על מילה שנתנה בשמיני, ור"א בן יעקב אומר שמי שיש לו תפילין בראשו וזרועו וציצית בכגדו ומזוזה בפתחו הוא בחזקת שלא יחטא כמו שנאמר **והחוט המשולש לא במהרה ינתק**, ועוד נאמר **חונה ה' סביב ליראיו ויחלצם**.

שינונו שר"מ אמר שתכלת השתנה מכל צבעונים שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד כמו שכתוב **ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטוהר** וכתוב **כמראה אבן ספיר דמות כסא**, עוד שינונו שר"מ אמר שעונש הנמנע מלבן גדול מהנמנע מתכלת וזה משל למלך בשר ודם שאמר לעבד אחד הבא לי חותם של טיט ולאחר אמר הבא לי של זהב ושניהם פשעו ולא הביאו ועונשו של הנמנע מלהביא של טיט גדול יותר.

עוד שינונו שר"מ אמר שאדם חייב לברך ק' ברכות בכל יום שכתוב **ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך**, ויש לקרוא מאה, רב חייא בר רב אויא היה טורח בשבת ויו"ט למלאות ק' ברכות בבשמים ומיני מגדים. עוד שינונו שר"מ אמר שאדם צריך לברך כל יום את ג' הברכות דלהלן: שעשני ישראל, שלא עשני אשה, שלא עשני בור, ורב אחא בר יעקב שמע שבנו בירך שלא עשני בור אמר לו עד כדי כך הרי הוא חייב במצוות, אלא יש לברך שלא עשני עבד ולכאורה עבד הוא כאשה אלא יש לומר שעבד הוא יותר זלזול מאשה.

דף מד שנו בברייתא שגוף החלזון דומה לים וברייתו דומה לדג והוא עולה אחת לע' שנה ומדמו צובעים תכלת ולכן דמיו יקרים.

שנו בברייתא שר' נתן אמר שאין מצוה קלה שכתובה בתורה שאין מתן שכרה בעוה"ז ובעוה"ב לא יודעים כמה, ויש ללמוד ממצות ציצית שהיה מעשה באדם אחד שהיה זהיר במצות ציצית והוא שמע שיש זונה בכרכי הים שנוטלת בשכרה ד' מאות זהובים והוא שלח לה ד' מאות זהובים וקבע זמן, וכשהגיע זמנו בא וישב על הפתח ושפחתה נכנסה ואמרה לה שאותו אדם בא וישב על הפתח והיא אמרה שיכנס ונכנס והציעה לו ד' מיטות שש של כסף ואחת של זהב ובין כל אחת סולם של כסף והעליון של זהב והיא עלתה ערומה לעליונה והוא עלה לשבת ערום כנגדה וד' ציציותיו טפחו על פניו ואז הוא נשמט וישב על הקרקע וגם היא נשמטה על הקרקע ונשבעה לו באל של רומי שאינה מניחתו עד שיאמר לה איזה מום הוא מצא בה, ונשבע לה שלא ראה אשה יפה כמותה אלא שהקב"ה ציוה מצוה אחת

ששמה ציצית וכתוב בה **אני ה' אלוקיכם** שתי פעמים והכוונה שהוא עתיד להפרע והוא עתיד לשלם שכר ואותם ציציות עמדו כנגדו בד' עדים, אמרה לו איני מניחתך עד שתאמר לי שמך ושם עירך ושם רכך ושם בית מדרשך שאתה לומד בו תורה והוא כתב ונתן בידה, והיא עמדה וחילקה את כל נכסיה שליש למלכות ושליש לעניים ושליש היא הביאה בידה חוץ מאותם מצעות והיא הגיעה לבית מדרשו של רבי ואמרה לו שגיירי אותה אמר לה בתי שמא נתת עיניך באחד מהתלמידים והיא הוציאה את הכתב מידה ונתנה לו אמר לה ר' חייא זכי במקחך ואותם המצעות שהיא הציעה לו באיסור היא הציעה לו בהיתר וזה מתן שכרו בעוה"ז, ובעוה"ב אין אנו יודעים כמה.

רב יהודה אומר שטלית שאולה כל ל' יום היא פטורה מציצית ואח"כ היא חייבת וכן שינונו לענין מזוזה שהדר בפונדק בא"י והשוכר בית בחו"ל כל ל' יום פטור ממזוזה ואחר ל' יום הוא חייב, והשוכר בית בא"י חייב במזוזה מיד משום ישוב א"י.

שינונו במשנה שתפילין של יד לא מעכבת את של ראש אמר רב יהודה שרק אם יש לו אינה מעכבת אך אם אין לו היא מעכבת אמרו לו האם אמרת כך אמר להם שלא והוא חזר בו שא"כ יוצא שמי שאין לו שתי מצוות לא יקיים גם אחת, ובהר"א הוא סבר שגזור שמא יפשע.

רב ששת אומר שמי שלא מניח תפילין עובר על שמונה מצות עשה ומי שאין לו ציצית עובר בחמשה עשה **ועשו, ונתנו, והיה, וראיתם, גדילים תעשה**, כהן שלא עולה לדוכן עובר בג' עשה, מי שאין לו מזוזה בפתחו עובר בשני עשה **וכתבתם, וכתבתם**.

ר"ל אומר שמי שמניח תפילין מאריך ימים **עמוד ב** שכתוב ה' עליהם יחיו ולכל בהן חיי רוחי ותחלימי ותחיני.

משנה סולת ושמן של נסכים לא מעכב את היין ויין לא מעכב את הסולת והשמן, המתנות של מזבח החיצון לא מעכבות זו את זו. **גמרא** שנו בברייתא על הפסוק **ומנחתם ונסכיהם** שיש להביא מנחה ואח"כ נסכים, ורבי למד מהפסוק **זבח ונסכים** שיש להביא זבח תחילה ואח"כ נסכים ומה שכתוב **ומנחתם ונסכיהם** מלמד שיכול להביאם אפילו בלילה ואפילו למחר, ולרבנן מה שכתוב **זבח ונסכים** מלמד כדברי זעירי שהנסכים מתקדשים רק בשחיטת הזבח, אך קשה שגם לרבי צריך את הפסוק לדברי זעירי, ולרבנן קשה שמהפסוק **מנחתם ונסכיהם** למדו שאפילו בלילה, אלא יש לומר שרבנן למדו מהפסוק **עולה ומנחה**, אך קשה לרבי שכתוב **עולה ומנחה**, אלא יש לומר שאין מחלוקת בבאים עם הזבח שמקריבים מנחה ואח"כ נסכים שהרי נאמר **עולה ומנחה**, אלא נחלקו בבאים לבדם שרבנן כמו שכשבאים עם הזבח מקדימים מנחה לנסכים כך כשבאים בפני עצמם מנחה קודמת לנסכים, ורבי סובר שדוקא כשבאים עם הזבח מקדימים את המנחה שכיון שהמזבח התחיל באכילה הוא יגמור את כל ענין האכילה, אך כשבאים בפני עצמם עדיף להקדים נסכים שהרי אומרים עליהם שירה.

מתנות של מזבח החיצון לא מעכבות זו את זו ולמדו בברייתא מהפסוק **ודם זבחיך ישפך על מזבח ה' אלוקיך**, שבניתנים במזבח החיצון מספיק מתנה אחת.

משנה פרים אלים וכבשים לא מעכבים זה את זה, ור"ש אומר שכשהיו פרים מרובים ולא נסכים יביא פר אחד ונסכיו ולא יקריב את כולם בלי נסכים. **גמרא** המשנה לא דברה על מוספי חג הסוכות שהרי הם ודאי מעכבים שכתוב בהם **כמשפט וכמשפטם** אלא מדובר על מוספי ר"ח ועצרת שבפרשת פנחס,

דף מה ולפ"ז באיזה אילים דברה המשנה הרי בפרשת פנחס יש רק איל אחד ולגבי האילים של עצרת בפרשת אמור שנאמרו עם שתי הלחם ודאי מעכב בהם שהרי כתוב בהם הויה, ויש לומר שכוונת המשנה שהאילים של שתי הלחם לא מעכבים את האיל של פנחס והאיל של פנחס לא מעכב את האילים של שתי הלחם, אך קשה שהתנא כתב פרים שלא מעכבים כלל זה את זה ואילו האילים של אמור ושל פנחס לא מעכבים והאילים של אמור עצמם כן מעכבים, אלא יש לומר שהתנא כתב באמת שני דינים, בפרים זה דין אחד ובאילים זה דין אחר.

נאמר ביחזקאל **וביום החודש יקח פר בן בקר תמים וששה כבשים ואיל תמימים יהיו**, ופר מלמד שאף שבתורה כתוב פרים ובכ"ז אם לא מצא שנים יביא אחד, **וכבשים** מלמד שאף שהתורה אמרה שצריך שבעה כבשים ואם לא מצא שבעה יביא שש שכתוב ששה ואם לא מצא ששה יביא ה' ואם לא מצא ה'

יביא ד' לא מצא ד' יביא ג' לא מצא ג' יביא ב' ואפילו אחד שכתוב ולכבשים כאשר תשיג ידו, ובכ"ז כתוב ששה ללמד שכמה שיכול יביא יותר, ומה שכתוב יהיו מלמד שהאילים של פרשת אמור מעכבים זה את זה.

כתוב בפסוק כה אמר ה' אלוקים בראשון באחד לחודש תקח פר בן בקר תמים וחטאת את המקדש, ולכאורה זה לא חטאת אלא עולה ואמר ר' יוחנן שאליהו עתיד לדרוש פרשה זו, ורב אשי אומר שהקריבו מילואים בימי עזרא כמו בימי משה וכן שנינו בברייתא שר' יהודה אמר על פסוק זה שאליהו עתיד לדרוש פרשה זו ור' יוסי אמר לו שהקריבו מילואים בימי עזרא כמו בימי משה, ואמר לו ר' יהודה תנוח דעתך שהנחת את דעתך.

כתוב בפסוק וכל נבילה וטרפה מן העוף ומן הבהמה לא יאכלו הכהנים וקשה שמשמע שישראל כן יאכלו ור' יוחנן אמר שאליהו עתיד לדרוש פרשה זו ורבינא אמר שהחידוש הוא בכהנים שלא נאמר שכיון שהותר להם לאכול מליקה א"כ יותר להם גם נבלה וטרפה, קמ"ל שאסור.

כתוב בפסוק וכן תעשה בשבעה בחדש מאיש שוגה ומפתי וכפרתם את הבית, בשבעה ביאר ר' יוחנן שמדובר בשבעה שבטים שחטאו ואפילו אם אינן רוב הקהל, בחודש שחדשו שחלב מותר, מאיש שוגה ומפתי מלמד שלא חייבים אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה.

רב יהודה אמר בשם רב שאותו האיש זכור לטוב ושמו חנינא בן חזקיה שלולא הוא היו גונזים את ספר יחזקאל שדבריו סתרו דברי תורה והוא העלה ג' מאות גרבי שמן וישב בעלייה ודרש.

שנו בברייתא על הפסוק ואיפה לפר ואיפה לאיל יעשה מנחה ולכבשים כאשר תשיג ידו ושמן הין לאיפה והקשה ר"ש וכי מדת פרים ואילים שוה אלא שאם היה להם פרים רבים אך לא היה להם מספיק נסכים יקריבו פר ונסכיו ולא יקריבו את כולם בלי נסכים, וכן אם היו להם אילים מרובים עמוד ב אך לא היה להם איתם יביאו איל אחד ואיפתו ולא יקריבו את כולם בלי איפות.

משנה פר אילים כבשים ושעיר לא מעכבים את הלחם והלחם לא מעכבם, ולר"ע הלחם מעכב את שני כבשי עצרת והכבשים לא מעכבים את הלחם, ור"ש בן ננס סובר להיפך שהכבשים מעכבים את הלחם אך הלחם לא מעכב את הכבשים שמצאנו שכשהיו ישראל במדבר כל מ' שנה קרבו הכבשים בלי לחם וכן לעולם, ור"ש אמר שהלכה כבן ננס אך לא מטעמו שהרי כל מה שאמור בחומש הפקודים הקריבו במדבר וכל האמור בתורת כהנים לא קרב במדבר וכשבאו לארץ הקריבו את אלו ואת אלו וקרבו כבשים בלי לחם כי הכבשים מתירים את עצמם אך לחם בלי כבשים אין מי שיתירנו. גמרא שנו בברייתא שר' טרפון למד בפסוק והקרבתם על הלחם שחובה על הלחם שבעת כבשים תמימים ואפילו בלי לחם ומה שכתוב על הלחם מלמד שלא התחייבו בכבשים קודם שהתחייבו בלחם, ור"ע אומר שהכבשים שנשנו בתורת כהנים הם לא הכבשים שכתובים בחומש הפקודים שהרי כשמגיעים לפרים ואילים רואים שזה לא הם שהרי בשתי הלחם יש שני אילים ובחומש הפקודים יש איל אחד אלא אלו שבחומש הפקודים באים בגלל עצמם ואלו שבתורת כהנים באים בגלל הלחם, ולפ"ז מה שאמור בחומש הפקודים קרב במדבר ומה שאמור בתורת כהנים לא קרב במדבר, ואין לומר שהפרים והאילים זה לא הם אך הכבשים זה אותם כבשים שאם אלו השתנו גם הכבשים השתנו, אך קשה שנאמר שזה אותם פרים ואילים והתורה אמרה שאם רצונך להקריב פר ושני אילים תקריב ואם רצונך להקריב שני פרים ואיל אחד תקריב, ויש לומר שממה שהסדר השתנה מוכח שהם אחרים.

לר"ע הלחם מעכב את הכבשים שלומדים יהיו מתהיינה כמו ששם מדובר בלחם כך כאן מדובר בלחם, וכן ננס לומד יהיו מיהיו עולה לה' שכתוב בז' כבשים וכמו ששם מדובר בכבשים כך כאן מדובר בכבשים וכן ננס העדיף ללמוד יהיו מיהיו ולא יהיו מתהיינה, אך קשה ששנו אצל ר' ישמעאל שדורשים גזירה שוה לגבי נגעי בתים שיבה מביאה כמו שבשיבה חולץ וקוצה וטח כך בביאה, אך יש לומר שזה רק כשאין דומה לו יותר אך כשיש דומה יותר עדיף ללמוד ממנו, ור"ע לא למד יהיו מיהיו שעדיף ללמוד דבר שהוא מתנה לכהן מדבר שהוא מתנה לכהן להוציא את הז' כבשים שהם עולות, ועוד יש לומר שהם נחלקו בפסוק עצמו שכתוב קדש יהיו לה' לכהן שר"ע סובר שאיזה דבר כולו לכהן זה הלחם וכן ננס סובר שלא כתוב קודש יהיו לכהן

אלא כתוב יהיו לה' לכהן והיינו דבר שמקצתו לה' ומקצתו לכהן והיינו כבשים, ור"ע סבר שלא כתוב קדש יהיו לה' ולכהן אלא לה' לכהן והיינו כדברי רב הונא שקנאו ה' ונתנו לכהן.

דף מו ר' יוחנן אומר שלכו"ע אם הוזקקו אחד לשני שהיו ביחד ואח"כ אבד אחד מהם שהם מעכבים זה את זה והזיקה שלהם זה שחיטה.

עולא אמר שהסתפקו בא"י אם תנופה עושה זיקה לענין זה או לא, ולכאורה יש לפשוט מדברי ר' יוחנן ששחיטה עושה זיקה משמע שדבר אחר לא, ויש לדחות שהסתפקו בדברי ר' יוחנן האם היה פשוט לו שרק שחיטה עושה זיקה ולא תנופה או שהיה ברור לו ששחיטה עושה זיקה והוא הסתפק לגבי תנופה, ונשאר בתיקו, ור' יהודה בר חנינא אמר לרב הונא בר רב יהושע הרי הפסוק קודש יהיו לה' לכהן נאמר אחרי תנופה ובכ"ז נחלקו ר"ע וכן ננס, אך קשה גם לצד השני שהפסוק דיבר גם אחר שחיטה וגם אחר תנופה, אלא ודאי שהפסוק הולך על ההתחלה והכוונה קדש יהיו לה' לכהן והיינו דבר שסופו לכהן א"כ גם לגבי תנופה נאמר שזה עושה זיקה והיינו דבר שסופו לכהן.

יש להקשות וכי שחיטה עושה זיקה הרי שנינו בתורה שאם עד שלא שחטה נפרס הלחם יביא לחם אחר וישחוט ואם נפרס הלחם אחר שחיטה הדם יזרק והבשר יאכל ולא יצא ידי נדרו והלחם פסול, ואם נזרק הדם תורם מהשלם על הפרוס, ואם יצא לחמה קודם שחיטה ינניס וישחוט ואם יצא הלחם אחר שחיטה יזרק הדם והבשר יאכל והלחם פסול ולא יצא ידי נדרו ואם נזרק הדם תורם ממה שבפנים על מה שבחוץ ואם נטמא לחמה קודם שחיטה יביא לחם אחר וישחוט, ואם נטמא אחר שחיטה יזרק הדם והבשר יאכל ויצא ידי נדרו שהציץ מרצה על הטמא והלחם פסול ואם נזרק הדם יתרום מהטהור על הטמא ואם השחיטה עושה זיקה א"כ כשהוזקקו זה לזה בשחיטה ונפסל הלחם נפסלה גם התודה, ויש לומר שרק התודה כשרה כיון שהתורה קראה לה שלמים וכמו ששלמים קרבים בלי לחם כך התודה קרבה בלי לחם.

ר' ירמיה אומר שאם נאמר שתנופה עושה זיקה א"כ כשאבד הלחם אבדו הכבשים ואם אבדו הכבשים אבד הלחם, ואם נאמר שתנופה לא עושה זיקה א"כ אם הביא לחם וכבשים והניפם ואבד הלחם והביא לחם אחר האם אותו לחם טעון תנופה או לא וכשאבדו הכבשים ודאי אין ספק שודאי צריך תנופה והספק הוא באבד הלחם ואין ספק לבן ננס שהכבשים הם העיקר והספק הוא לר"ע שהלחם עיקר א"כ הוא יצטרך תנופה, או שכיון שהכבשים הם המתירים שלו א"כ לא צריך להניף, ונשאר בתיקו.

אביי אמר לרבא מה ההבדל ששני כבשי עצרת מקדשים את הלחם ומעכבים והז' כבשים והפר והאילים לא מקדשים את הלחם ואינם מעכבים, אמר לו רבא שכיון שהוזקקו זה לזה בתנופה הם מעכבים, והקשה אביי שגם לחמי תודה לא הוזקקו לכבשים בתנופה ובכ"ז הם מקדשים ומעכבים אלא שתודה היא כשלמים וא"כ גם כבשי עצרת נקראים שלמים, אך יש לחלק שבתודה אין זבחים נוספים עמה ובעצרת יש זבחים נוספים עם הלחם וא"כ כולם יקדשו ועכבו, ויש להוכיח מאיל נזיר שאף שיש זבחים אחרים עמו בכ"ז רק השלמים מקדשים ולא שאר זבחים ולכן גם בעצרת רק הכבשים יעכבו, ובנזיר לומדים מהפסוק ואת האיל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות וזה מלמד שהסל בא חובה לאיל ושחיטת האיל מקדשתו ולכן אם שחט את האיל שלא לשמו לא קדש הלחם.

שנו בברייתא ששתי הלחם שבאות בפני עצמן יונפו ותעובר צורתם שילינו ואז ישרפו ויש להקשות שאם הם באים לאכילה מדוע לא אוכלים אותם ואם הם הולכים לשריפה מדוע ילינו ולא ישרפו מיד, ומבאר רבה שאמנם זה הולך לאכילה אך גזרו שמא יזדמנו להם כבשים בשנה הבאה ויאמרו הרי שנה שעברה אכלנו לחם בלי כבשים וא"כ גם השנה נאכל בלי כבשים ואינם יודעים שכשאין כבשים שתי הלחם התירו את עצמם אך כשיש כבשים רק הם יתירו, ורבה מוכיח שהם באים לאכילה, ששנינו שר' יהודה אמר שבן בוכרי העיד ביבנה שכל כהן ששוקל שקלים אינו חוטא ור' יוחנן בן זכאי אמר לו שכל כהן שאינו שוקל חוטא אלא שהכהנים דרשו את הפסוק וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל ואם עומר ושתי הלחם ולחם הפנים משלנו הם באים א"כ איך יכולים לאכלם ואם מדובר בשתי הלחם שבאות עם הזבח הרי חמי תודה הכהנים לא מתנדבים ואוכלים אלא מדובר בבאות

לשמו ונדחה מלשמו ואינו כשר לשמו, ואין להוכיח מתודה שכשרה שלא לשמה כי התורה קראה לה שלמים.

שנו בברייתא שאם שחט שני כבשים על ד' חלות ימשוך מהם שנים ויניף אותם,

דף מח והשאר יאכלו ע"י פדיון ואמרו התלמידים לפני רב פפא שזה לא כרבי שלשיטתו השחיטה מקדשת היכן הוא יפדה אותם אם נאמר שיוציאם הרי הם נפסלו ביוצא כיון שכתוב לפני ה' ואם פודה אותם בפנים הרי הוא מכניס חולין לעזרה, ורב חסדא אמר שיתכן שזה כרבי ויכול לפדותם בפנים כי הם נעשים חולין ממילא, ורבינא הקשה שיש ברייתא שהוא פודה אותם בחוץ אמר רב אשי שברייתא זו היא כר"א בן ר"ש שהרי לרבי הם נפסלו ביוצא.

רב אחא בר רבא הקשה לרב אשי שמהברייתא הזו קשה לדברי ר' יוחנן שנחלקו ר' יוחנן וחזקיה בתורה ששחטה על שמונים חלות שלחזקיה קדשו מ' מתוך שמונים ולר' יוחנן לא קדשו ארבעים מתוך שמונים, וקשה מדוע הברייתא אמרה שקדשו שנים מתוך ארבע, ויש לומר שר' זירא ביאר במחלוקת ר' יוחנן וחזקיה שלכו"ע אם אמר שיקדשו ארבעים מתוך שמונים שקדוש וא"כ גם כאן מדובר שאמר שיקדשו שנים מתוך ארבע.

ר' חנינא טירתא שנה לפני ר' יוחנן שאם שחט ד' כבשים על שתי חלות ימשוך שנים מהם ויזרוק דם שלא לשם שאם לא כן אתה מפסיד את האחרונים, אמר לו ר' יוחנן וכי אומרים לאדם לחטוא כדי שיזכה הרי שנינו שאם התערבו אברי חטאת באברי עולה לר"א נתנים למעלה ורואים את בשר החטאת למעלה כאילו הוא עצים וחכמים אומרים שמעבירים את צורתם והם ישרפו, ולכאורה מדוע לא אומרים שיחטאו בחטאת כדי לצאת ידי חובת העולה, ויש לומר שאומרים לחטוא בחטאת כדי לזכות בחטאת אך לא יחטאו בחטאת כדי לזכות בעולה, אך קשה ששנינו שאם שחט כבשי עצרת שלא לשמן או ששחט בין לפני זמנם ובין לאחר זמנם הדם יזרק והבשר יאכל ואם היתה שבת לא יזרוק ואם זרק הורצה שיכול להקטיר את האימורים לערב, ולכאורה מדוע לא נאמר שיחטא כדי לזכות בקרבן עצמו, ויש לומר שאומרים לחטוא בשבת כדי לזכות בשבת אך לא יחטא בשבת כדי לזכות בחול להקטיר אימורים, ויש להקשות וכי לא אומרים לחטוא בשתי דברים הרי שנינו שאם נשברה חבית של תרומה בגת העליונה ויש חולין טמאים בתחתונה מודים ר"א ור' יהושע שאם יכול להציל ממנה רביעית בטהרה יציל ואם לא, **עמוד ב** לר"א תרד ותטמא ולא יטמאנה ביד ור' יהושע אומר שיכול לטמאנה ביד כדי להציל את החולין, ויש לומר ששם מתיר ר' יהושע לטמאה כיוון שהיא ממילא הולכת להטמא.

ר' יצחק שנה שכבשי עצרת ששחטם שלא כמצותם פסולים ויעביר את צורתם וישרפו, ור"נ אמר לו אתה הקשת לחטאת לכן שנית פסולים אך התנא אצל לוי למד שלמי חובה משלמי נדבה והוא שנה כשרים שהוא שנה ששאר שלמי נזיר ששחטם לא כמצותם כשרים ולא עלו לבעלים לחובה ונאכלים ליום ולילה ואינם טעונים לחם וזרוע, ויש להקשות שאם הביא אשם בן שתיים במקום שצריך בן שתיים או שהביא בן שנה במקום שצריך בן שתיים פסולים ויעביר את צורתם וישרפו אך עולת נזיר ועולת יולדת ועולת מצורע שהיו בני שתיים ושחטם כשרים, והכלל הוא שמה שכשר בעולת נדבה כשר בעולת חובה ומה שפסול בחטאת פסול באשם חוץ משלא לשמו, ויש לומר שהברייתא הזו סוברת כמו התנא ששנה אצל לוי, ויש להוכיח מברייתא אחרת שלוי שנה שאם שחט אשם נזיר ואשם מצורע שלא לשמם הם כשרים אך לא עלו לבעלים לחובה ואם שחטם מחוסר זמן לבעלים או שהם בני שתיים ושחטם פסולים ומדוע לא למדו משלמים, ויש לומר שלומדים שלמים משלמים ולא לומדים אשם משלמים, אך קשה שאם לומדים שלמים משלמים נלמד אשם נזיר ומצורע מאשם גזילות ואשם מעילות או אשם גזילות ומעילות מאשם נזיר ומצורע, ומבאר רב שימי בר אשי שלומדים דבר שלא בהכשרו מדבר שלא בהכשרו ולא לומדים דבר שלא בהכשרו מדבר שבהכשרו, אך קשה ששנינו שיוצא אם עלה לא ירד כי יוצא כשר בבמה.

בפני עצמם והם אומרים איך הם נאכלים משמע שאכלו אותם, ואביי דוחה שמדובר בבאות עם הזבח ואין להקשות מלחמי תודה כיון שהן לא נקראות מנחה אך שתי הלחם נקראות מנחה שכתוב בהקריבכם מנחה חדשה לה', ורב יוסף אומר שבאמת שתי הלחם שבאות בפני עצמם הולכות לשריפה ומה שלא שרפום מיד כיון שלא שורפים קדשים ביו"ט, ואביי מקשה שרק קדשים שאין מצותם בכך לא שורפים אך הן מצותן בכך וישרפום כמו ששורפים פר ושעיר של יוה"כ, אלא מבאר רב יוסף שגזרו שמא יודמנו להם כבשים אח"כ ומקשה אביי שאמנם בזמן הקרבתם שייך לגזור אך אח"כ ניתן לשרוף מיד ומדוע לחכות עד מחר, ויש לבאר שמה שכתוב תעובר צורתם היינו צורת הקרבתם, ורבא מבאר ששתי הלחם שבאים לבדם הולכים לאכילה אלא שגזרו כדברי רבה אך לא מטעמו אלא למדו מהפסוק **מושבותיכם תביאו לחם תנופה בכורים לה'** שכמו שביכורים באים בפני עצמם כך שתי הלחם באים בפני עצמם וניתן ללמוד שכמו שביכורים הם לאכילה כך שתי הלחם הולך לאכילה.

דף מז שנו בברייתא שכבשי עצרת מקדשים את הלחם רק בשחיטה שאם שחט לשמן וזרק את הדם לשמן קדש הלחם ואם שחט שלא לשמן וזרק שלא לשמן לא קדש הלחם ואם שחט לשמן וזרק שלא לשמן לרבי הלחם קדוש ואינו קדוש ור"א בן ר"ש אומר שהלחם קדוש רק אם השחיטה והזריקה היו לשמן, רבי למד מהפסוק **ואת האיל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות** א"כ משמע שהשחיטה מקדשת, ור"א בן ר"ש למד ממה שכתוב **יעשה** שיעשה את כל עשיותיו, ורבי לא למד **מיעשה** כי לא כתוב זבח יעשה אלא כתוב **יעשה זבח** והיינו שהזביחה היא שעושה קדושה, ור"א בן ר"ש לא למד **מיעשה זבח** כי לומדים מזה כדברי ר' יוחנן שאמר שהכל מודים שצריך שיהיה לחם בשעת שחיטה.

אביי מבאר לדברי רבי שהלחם קדוש ואינו קדוש שהוא קדוש אך לא קדושה גמורה ורבא אומר שהוא קדוש אך אינו נותר באכילה, והנ"מ ביניהם שלאביי פדיונו לא תופס ולרבא פדיונו תופס, ולרבא מובן כמה חלקו רבי ור"א בן ר"ש שלר"א הוא קדוש רק כקדושת דמים ולרבי אינו תופס פדיונו, אך לאביי קשה במה נחלקו הרי לכו"ע הוא תופס פדיונו, ויש לומר שהם נחלקו אם נפסל ביוצא שלרבי נפסל ביוצא ולר"א לא נפסל ביוצא.

רב שמואל בר רב יצחק שאל את ר' חייא בר אבא אם שחט כבשי עצרת לשמן וזרק דם שלא לשמן האם ניתן לאכול את הלחם, ולכאורה לר"א בן ר"ש ודאי הזריקה היא המקדשת ולרבי בין לאביי ובין לרבא הוא קדוש ואינו נותר, אלא הספק הוא לפי הברייתא שאביו של ר' ירמיה בר אבא שנה שאם יצאו שתי הלחם בין שחיטה לזריקה וזרק את דם של הכבשים לשם חוץ לזמנם ר"א אומר שאין פיגול בלחם ור"ע סובר שיש פיגול בלחם, ואמר רב ששת שר"ע ור"א סוברים כרבי שהשחיטה מקדשת ור"א לשיטתו שזריקה לא מועילה ליוצא ור"ע לשיטתו שזריקה מועילה ליוצא, **עמוד ב** ששנינו שאם יצאו אימורי קדשים קלים קודם זריקת הדם לר"א לא מועלים בהם ולא חייבים עליהם משום פיגול נותר וטמא, ולר"ע מועלים בהם וחייבים עליהם משום פיגול נותר וטמא, והספק לשיטת התנאים הוא שאם זריקת פיגול קובעת את הלחם בפיגול וביוצא כמו הבשר א"כ גם זריקה שלא לשמה תתיר את הלחם או שהזריקה מועילה רק לחומרא ולא לקולא, ורב פפא מקשה מנין שר"ע ור"א נחלקו כשהם בחוץ אולי כשהם עדיין בחוץ לכו"ע אין הזריקה מועילה ליוצא ונחלקו בהכניסה אח"כ שר"א סובר כרבי שהשחיטה מקדשת והם נפסלו ביוצא, ור"ע סובר כר"א בן ר"ש שהשחיטה לא מקדשת והם לא נפסלו ביוצא, ויש לדחות שרק אם ר"ע סובר כרבי ששחיטה מקדשת מובן שר"ע סבר שהם קדשו בשחיטה ובאה הזריקה ופוסלת אותם בפיגול אך לר"א בן ר"ש שהשחיטה אינה מקדשת א"כ ודאי שזריקת פיגול לא תאסור שהרי רב גידל אמר בשם רב שזריקת פיגול לא מביאה לידי מעילה באימורי קדשים קלים ואינה מוציאה מידי מעילה בבשר קדשי קדשים, אך יש לומר שכבר פרכו את דברי רב גידל בשם רב.

ר' ירמיה שאל את ר' זירא במקרה ששחט כבשי עצרת לשמן ואבד הלחם האם יכול לזרוק את דם שלא לשמן להתיר את הבשר באכילה, ור' זירא אמר שלא מצאנו דבר שלא כשר לשמו וכשר שלא לשמו, אך קשה שמצאנו פסח אחר זמנו בשאר ימות השנה, ויש לבאר שר' זירא אמר שאין דבר שנראה לשמו ונשחט